

ADY 100

Ady Endre (1877-1919) halála 100. évfordulójának országos rendezvénysorozata 2019. január 27-én vasárnap délelőtt 10 órakor vette kezdetét a budapesti Szilágyi Dezső téri református templomban. «1919. január 29-én, két nappal elhunytá után temették Ady Endrét.

– Utat az özvegynek! – kiált Hatvany, a hangját azonban elnyeli a zsongás. A Múzeumkert zsúfolva emberekkel, átláthatatlan tömeg mindenütt, az Arany János-szobor talapzatát, akár lépet a méhek, fűrtökbé kapaszkodva borítják. A lépcsőre nem lehet feljutni. [...] Ady Endre koporsója az özlopcsarnokban nyugszik a katófalkon. Odry Árpád és Beregi Oszkár szavalnak. Az Operaház kórusa énekel. A kálvinista szertartást a budai Szilágyi Dezső téri egyházközség vezetője, Haypál Benő vezeti. Ő volt az, aki négy éve összeadta Ady Endrét és Boncza Bertát a menyasszony apjának akarata ellenére. [...] A közoktatási miniszter lép a koporsóhoz: Adynál – tüzezebb, gyújtogatóbb csóvával senki sem járt az alatt a nagy grófi szerű alatt, amely a régi Magyarország volt – szavalja Kunfi Zsigmond. Az elkötelezett rajongók a gyászolók közt érzik, hogy némileg összezavarta az Ady-idézeteket. [...] Jönnek az íróársak, Móricz: – Költő jelent meg a magasban, a halál által az élet fölé emelt gyászpompában s vonja magára a néptömegek figyelmét. Költő tündöklék fekete és vörös fényben a mai idők véres és fekete ködén át.

Már-már fokozhatatlan a pátosz. Babits következik: – Vezér! Nézz bennünket! – kezdi, miközben már fáradnak a gyászolók, s a költőtárs szavait alig lehet hallani: – Földi maradványaidtól búcsúzom ma, Mester!

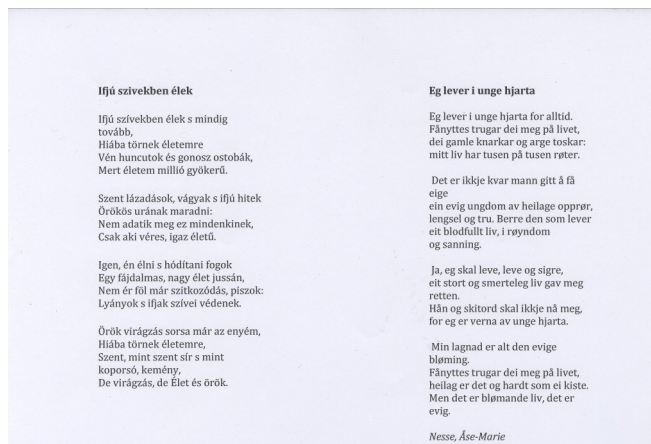

[...] Cirádás beszédekét követően a koporsót felteszik a gyáshintóra, a lovak utat törnek az embersűrűben Arany János szobra alatt, és elindul a menet a Kerepesi temető felé, ahol Adyt a kormány által adományozott díszsírhely, ima és Munkásdálárda, valamint Kernstok Károly és Schöpflin Aladár beszéde várja. (részletek Rockenbauer Zoltán Csinszka, a halandó múzsa c. könyvéből, Noran-Libro Kiadó 2017.)

A Modern magyar költészet (Modern ungarsk lyrikk) című kötetet Sulyok Vince szerkesztette. A norvég Aschehoug Forlag kiadásában jelent meg 1975-ben, majd 2010-ben a Mikes International szerkesztésében került fel a MEK-re (Magyar

Elektronikus Könyvtár). Ady Endre, Babits Mihály, Kosztolányi Dezső, Kassák Lajos, Szabó Lőrinc, Illyés Gyula, József Attila, Radnóti Miklós, Weöres Sándor, Pilinszky János, Nagy László, Juhász Ferenc több tuat verse található benne. Ebből a kötetből mellékelünk öt Ady verset a megemlékező írásunkhoz. A magyarul és norvégul is olvasható versekhez Trencsényi Diána illesztette rajzban megfogalmazott gondolatait. (Diána korábban már két verskötetet is illusztrált. Az Arany János évfordulóra kiírt pályázaton pedig verselemző dolgozatával első díjat nyert.)

Párisban járt az ősz

Párisba tegnap beszökött az Ősz.
Szent Mihály útján suhant
nesztelen.
Kánikulában, halk lombok alatt
S találkoztam velem.

Ballagtam éppen a Szajna felé
S égték lelkemben kis rózsá-dalok:
Füstösek, fureskék, bússák, biborak,
Arról, hogy meghalok.

Elért az Ősz és sügött valamit,
Szent Mihály útja belemeggett,
Zám, zám: ropóköték végig az
utón
Tréfás falevelek.

Egy perc: a Nyár meg sem hőkölt
belé
S Párisból az Ősz kacagva szaladt:
Itt járt, s hogy itt járt, én tudom
csupán
Nyögő lombok alatt.

Haussten kom til Paris

I går kom Haussten lydløst til
Paris.
Han smug seg inn på Boulevard
Saint-Michel
og venta under skuggfalle tre
ein gloheit sommarkveld.

Mot Seinen vandra eg i ro og mak.
Og i mitt hjarta brann ein
purpurglød,
eit rart, vemodig bál, ein liten song
som tala om min dad.

Da nådde Haussten meg. Han
kviskra tett,
så boulevarden dirra under meg.
Og spøkefulle blad baud opp til
dåns
langs varm og vindstilt veg.

Eit glimt: Min sommar sansa ingen
ting
og Haussten flydde bort og lo av
det.
Han kom. Og ingen veit det utan eg
her under tunge tre.

Nesse, Ase-Marie

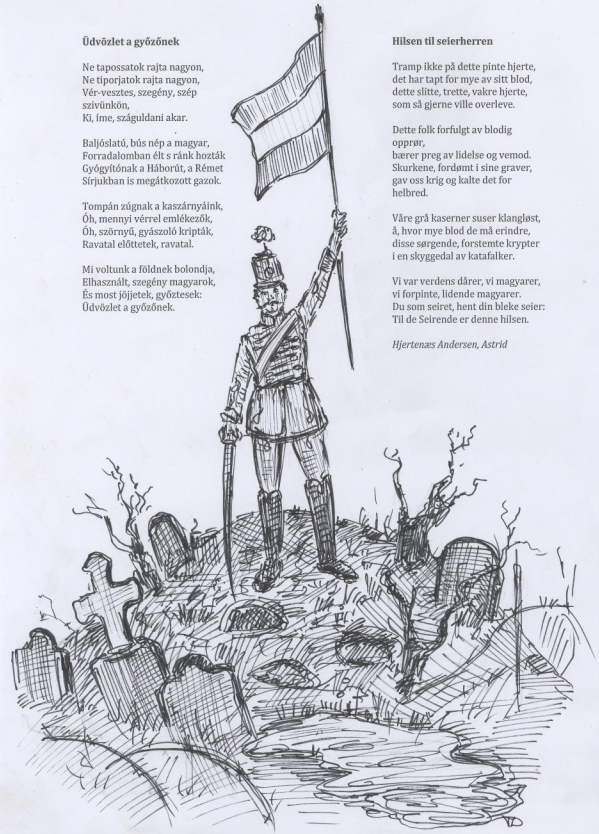
Üdvözlét a győzőnek

Ne taposatok rajta nagyon,
Ne tiporjatok rajta nagyon,
Vér-vesztes, szegény, szép
szívinőn,
Ki, ime, száguldani akar.

Balfőléstű, bús nép a magyar,
Forradalomban élt s ránk hozták
Gyógyítóknak a Háborút, a Rémet
Sírjukban is megátkozott gazok.

Tompán zúgnak a kaszárnyáink,
Óh, mennyi vérről emlékezők,
Óh, szörnyű, gyászoló kripták,
Ravatal előttek, ravatal.

Mi voltunk a földnek bolondja,
Elhasznált, szegény magyarok,
És most jőjjetek, győztesek:
Üdvözlét a győzőnek.

Hilsen til seierherren

Tramp ikke på dette pinde hjerte,
det har tapt for mye av sitt blod,
dette slitte, trette, vakre hjerte,
som så gjerne ville overleve.

Dette folk forfulgt av blodig
oprør,
berer preg av lidelse og vemod.
Skurkene, fordømt i sine graver,
gav oss krig og kalte det for
hæbed.

Våre grå kaserner suser klangløst,
å, hvor mye blod de må erindre,
disse sørgende, forstemte krypter
i en skjeggedal av katastrofer.

Vi var verdens dærer, vi magyarer,
vi forpinte, lidende magyarere.
Du som seier, hent din bleke seier:
Til de Seirende er denne hilsen.

Hjertenas Andersen, Astrid

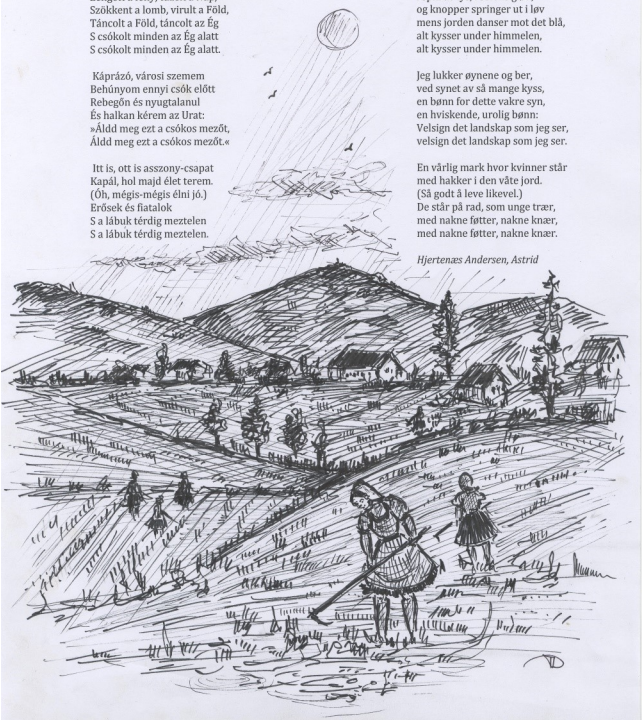
Májusi zápor után

Nagymessziről ködölt a Bükk,
Gőzölt a sík, áradt az Ér
S fáradt testemben hirtelen
Ott, a záporverte mezőn
Piros dalra gyújtott a vér,
Piros dalra gyújtott a vér.

Szinte sercent, hogy nőtt a fű,
Zengett a fény, tüzelt a Nap,
Szökcent a lomb, virult a Föld,
Táncolt a Föld, táncolt az Ég
S csókol mindent az Ég alatt
S csókol mindent az Ég alatt.

Káprázó, városi szemem
Behínyom ennyi csókoló előt
Rebegőn és nyugtalanul
És halkán kérem az Urat:
»Áldd meg ezt a csókos mezőt,
Áldd meg ezt a csókos mezőt.»

It is, ott is asszony-csapat
Kapál, hol majd élet terem.
(Óh, mégis-mégis élni jó.)
Eroősek és fiatalok
S a lábuk térdig meztelen
S a lábuk térdig meztelen.

Etter et mal-regn

I tåken stiger fjerne fjell,
og sletten damper, elven flør,
i lyset fra en regnvåt mark
gror sangen i min trette kropp,
den røde sangen i mitt blod,
den røde sangen i mitt blod.

Jeg hører gress som knitrer grønt
i spill av lys, i solens glød,
og knopper springer ut i løv
mens jorden danser mot det blå,
alt kysser under himmelen,
alt kysser under himmelen.

Jeg lukker øynene og ber,
ved synet av så mange lys,
en bønn for dette vakre syn,
en hviskende, urolig bønn:
Velsign det landskap som jeg ser,
velsign det landskap som jeg ser.

En vårlig mark hvor kvinner står
med hakker i den våte jord.
(Så godt å leve likevel.)
De står på rad, som unge trær,
med nakne føtter, nakne knær,
med nakne føtter, nakne knær.

Hjertenas Andersen, Astrid

Az eltévedt lovas

Vak ügétését hallani
Eltévedt, hajdani lovasnak,
Volt erdők és ó-nádások
Láncolt lelkei riadoznak.

Hol foltokban imitt-amott
Ős sűrűből hozták rekedt meg.
Most hirtelen téli mesék
Rémei kielevednek.

Itt van a sírű, a bonde,
Itt van a régi, tompa nőta,
Mely a süket ködben lapult
Vitéz, bús nagyapánk óta.

Kísértetes nálunk az Ősz
S fogatkozott számai az ember:
S a dombkerítéses síkon
Köd-gubában jár a November.

Erdővel, náddal póre sik
Benőtötti hirtelen, újra
Novemberes, ködös magját
Mult századok ködébe bójva.

Csupa vérzés, csupa titok,
Csupa nyomások, csupa ősök,
Csupa erdők és nádások,
Csupa hajdani eszelősök.

Hajdani, eltévedt utas
Vág neki új hínaru utnak,
De nincsen fény, nincs lámpa-láng
És híruk sincsen a faluknak.

Alusznak némán a faluk,
Multat álmodván dideregve
S a köd-bozótól kirohan
Ordas, bölény s nagymérgű medve.

Vak ügétését hallani
Hajdani, eltévedt lovasnak,
Volt erdők és ó-nádások
Láncolt lelkei riadoznak.

1918

Vegvill ryttar

Å, høyr, ein vegvill ryttar jagar
i fjerne tiders blinde trav
og skremmer døde skogars sjeler
som søv i jern og mosegrav.

Der enn det siste spreidde restar
av urtidsskogar veks av myr,
der dukkar skramta opp i dagen
frå gløynde vinterevener.

Sjå, her er snareit, her er krattet,
her er det gamle, mørke kvad
som heilt frå grimme fedrars tider
låg løynt i skoddehav ein stad.

Det spøker over alt om hausten
og folk blir borte, ein for ein.
November går i tåkekappe
på sletta, over stокk og stein.

Den nakne sletta drag eit dekke
av stv og skog om sine slir
og gøymer all november-tåke
i dis frå farne tusenår.

Så full av blod, så full av løyndom,
så full av svunne ætters liv,
så full av lengt og von og vanvit,
så full av røtter, sump og siv.

Ein vegvill vandringssmann på
leiting
langs stigen overgrodd av tang
Men ingen lys kan vise veggen,
og ingen landsby-klokkeklang.

Ein frostrøyk stig frå stumme
grender
som drøymer om ei urtidssamt.
Og varg og ilslint bjørn og beffel
kjem tumlande or tåkekratt.

Ja, høyr, ein vegvill ryttar jagar
i fjerne tiders blinde trav
og skremmer døde skogars sjeler
som søv i jern og mosegrav.

Nesse, Ase-Marie

